

13.01.2020.

Audžu uz kūdras augsnēm vētru bojājumu riska novērtēšanas rīka izstrāde

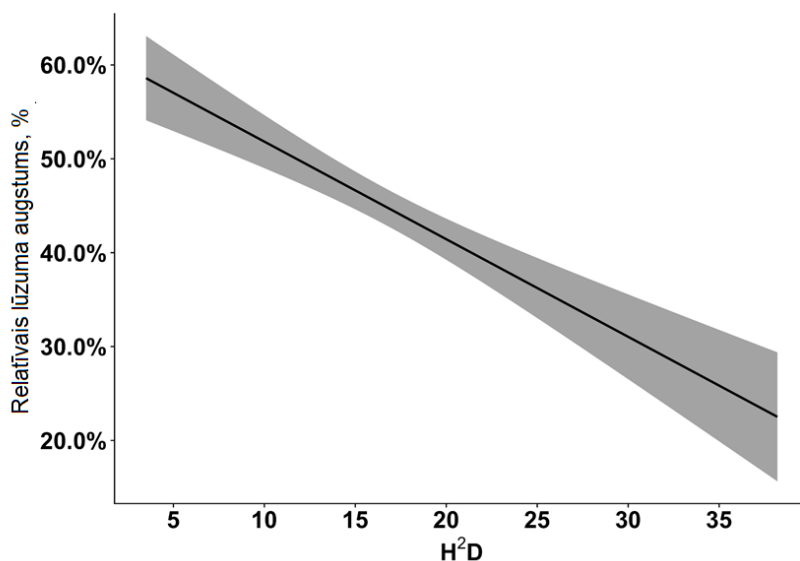
(Nr. 1.1.1.1/16/A/260)

Vēja bojājumu raksturojums eglei

Baltijas jūras reģionā nozīmīgākais risks, kas ietekmē meža vērtību (kā monetāro, tā kopējo) ir vētras. Iepriekšējā analīzē raksturota bojājumu sastopamība egles audzēs pa to veidiem, jo no meža īpašnieka finansiālā viedokļa ir nozīmīgi, vai bojāti koki tiek nolauzti vai izgāzti ar saknēm. Tas ietekmē iegūstamo augstvērtīgāko apaļkoku (baļķu) īpatsvaru mežizstrādē pēc vētras. Taču tikpat lielā mērā ir svarīgi, kāds ir laužto koku bojājumu augstums t.i. kurš sortiments tiks bojāts un tas, vai šo augstumu ietekmē kādi citi faktori, vai tikai koka dimensijas.

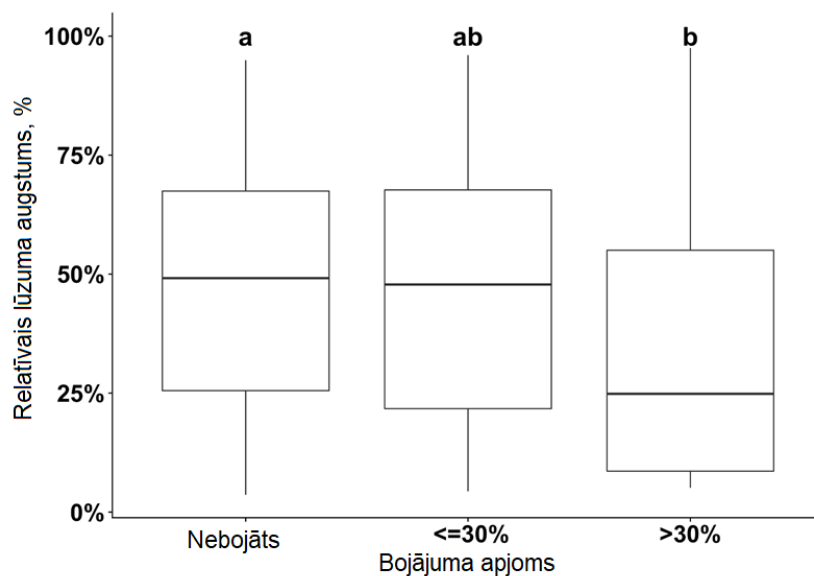
Konstatēts, ka relatīvais lūzuma augstums ir robežās no 60% līdz 20%, to statistiski būtiski ietekmē egles dimensijas – lielākiem kokiem lūzums ir relatīvi zemāk. Tātad lielākajiem kokiem tiek bojāta finansiāli vērtīgākā stumbra daļas. Tādēļ:

- 1) jāprecīzē līdzšinējie vēja bojājuma ekonomiskās ietekmes (aprites ciklā) aprēķini, ņemot vērā iegūto sakarību. Jau iepriekšēji aprēķini šī pētījuma ietvaros liecināja, ka nepieciešams būtiski mainīt mežkopības praksi egles audzēs, lai mazinātu vēja bojājums, un šis rezultāts tādu secinājumu tikai pastiprinās;
- 2) svarīgi iespējami precīzāk novērtēt bojātās stumbra daļas garumu un bojājuma veidu (gāzts vai laužts) īpatsvara atšķirības nosakošos faktoros.

Egles lūzuma augstums % no kopējā koka augstuma atkarībā no koka dimensijām: augstuma (H) un caurmēra (D)

Pēdējās desmitgadēs nozīmīgi pieaug staltbriežu un aļņu populāciju blīvums Latvijā. Likumsakarīgi, aizvien biežāk konstatējami stumbra mizas bojājumi egles audzēs. Mūsu pētījuma empīriskie rezultāti liecina, ka šādi bojājumi ne tikai mazina stumbra monetāro vērtību, bet arī pazemina egles vēja noturību. Turpinot šo analīzi konstatēts, ka nozīmīga apjoma (vairāk nekā 30% no stumbra apkārtmēra) bojājumiem ir būtiska ietekme arī uz relatīvo lūzuma augstumu – tas ir ievērojami zemāks, nekā nebojātiem kokiem vai kokiem ar nelielu bojājumu.

Stumbra bojājuma klātbūtnes un apjoma (no apkārtmēra bojājuma vietā) ietekme uz relatīvo egles lūzuma augstumu (% no kopējā koka augstuma)

Iegūtie rezultāti palielina nepieciešamību mazināt pārnadžu populācijas blīvumu, lai novērstu ne tikai tiešo, bet arī sekundāro šo bojājumu ietekmi uz sortimentu iznākumu egles audzēs.

Par šo un citiem pētījuma rezultātiem sagatavoti abstrakti un iesniegti ziņojumiem konferencē “Wind and Trees 2020”, kurā dalība plānota līdz ar šī projekta noslēgumu, izpildot sākotnēji paredzētos tā rezultātu publicitātes un atpazīstamības vecināšanas pasākumus.